

12. august 2016

EM 2016/46

Inatsisartut Suleriaasianni § 33, imm. 1 naapertorlugu Inatsisartuni aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Kalaallit eqqumiitsuliaannut nunatta eqqumiitsulianik saqqummersitsiveqalernissaa pillugu Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartuni aalajangiiffigisassatut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Múte B. Egede, Inuit Ataqatigiit)

Tunngavilersuut

Kalaallit Nunaata inuiaqatigiittut nunatullu ineriartornerani eqqumiitsuliat inuttut pingaartitatsinnik takutitsisut, uatsinnillu kinaassutsitsinnik tarrarsornissamut periarfissiisut puigorneqannginnissaat pingaartuuvoq.

Eqqumiitsuliorneq kulturitsinnut qalipaasersuisuuvoq, kinaassutsitsinnik piginnaasatsinnillu uppersaasersuisuulluni taamattaarlu oqaluttuaatitsinnik takutitsisuulluni. Tamanna uatsinnut pisuunnguutaavoq – allanulli nunatsinnut tikeraartunut aamma nuannaarutissiisuulluni: Eqqumiitsuliornermi uatsinnut tunngasunik ilisimasaqartitsinerulerluni tarrarsuutaannaanngilaq, taannali aamma *allat* uatsinnik inuttut inuiattullu ilisimasaqarnerulersarnerannut saqqummersitsiviuvuq: Takoqqusaarivik *uatsinnik*, nunatsinnik, inuiaqatigiinnik kulturimillu akuuffigisatsinnik soqutiginnilersitsisoq.

Kalaallit Nunaat eqqumiitsuliortunik amerlasuunik peqartoq eqqumiitsuliortarnerlu ileqqutoqarivarput. Eqqumiitsuliornikkulli erlinnartuutitsinnut nunatta saqqummersitsiviatut sinaakkutissamik amigaateqarpugut. Sinnaakkutissaq qanga ullutsinnilu eqqumiitsulianik katersanut sinaakkutaasoq, peqatigisaanillu eqqumiitsulianik katersanut ilaanngitsunik nikittaattumik saqqummersitsisinnaanermut periarfissiisoq. Kalaallit eqqumiitsuliaannik nunatta saqqummersitsivia amigaatigaarput!

2006-imi aningaasaateqarfik eqqumiitsuliornikkut katersugaasivimmik nutaaliaasumik, kalaallit eqqumiitsuliaannik kalaallillu eqqumiitsuliortuinik siammasissumik toqqammaveqarluni pilersitsillunilu ingerlatsisussaq pilersinneqarpoq. Aningaasaateqarfik ukiuni arlaqanngitsuni suliniummut atortussianik illussanillu titartaasartut unammisinneqarnissaannut atugassatut ukiuni arlaqanngitsuni nunatta karsianit ukiumut 200.000 kr-inik tapiissutinik pisarsisarpoq.

2010-mi aningaasaateqarfik illussanik titartaasartunik unammisitsivoq, tasanilu nunarsuarmi ataqineqaqisut – piffissamilu matumani oqaluuserineqaqisut – illussanik titaasartut BIC (Bjarke Ingels Group) ajugaapput. Illorsuarlu ajugaassutaasoq kusanarlunilu malunnarluartuuvoq, kalaallit eqqumiitsuliaannik saqqummersitsinermi sinaakkutissaqqiinnanngitsoq, peqatigisaanillu aamma nunatta illoqarfiisa pingaarnersaanik nutaamik ilisarnaasiisinnaasoq; illorsuaq namminermini eqqumiitsuliaallunilu

takuniagassaqqissoq, Kommuneqarfik Sermersuullu piffimmik pilerinartumik nunatta eqqumiitsulianik saqqummersitsivimmut inissiivissatut atugassanngortitaa peqatigalugu, tigussaasumik Kalaallit Nunatta kulturianik pinngortitarsuanillu alianaatsumik nunatta oqaluttuarisaanerani ulluinillu nutaanik katiterisutullusooq ittoq.

Aningaasaateqarfiullu suliniutip piviusunngortinnissaanut aningaasaateqarfinnik allanik aningaasassarsiornissaa kingornalu nunatta eqqumiitsulianik saqqummersitsiva Namminersorlutik Oqartussanut tunniunneqassasoq eqqarsaataavoq.

Naallu suliniut assortorneqarsinnaanngitsumik pitsaassuseqarlunilu periarfissaqaraluartoq, naallu aningaasaateqarfiup siulersuisui siammasissumik attaveqaraluarlutillu ilungersorlutik suligaluartut, taamaattoq aningaasaliissutissanik pisariaqartunik naammattunik manna tikillugu neriorsuutiniq pissarsinngillat. Tassanilu Namminersorlutik Oqartussat manna tikillugu eqqumiitsulianik saqqummersitsiviup ingerlanneqarneranut aningaasaliisarnissamik piumassuseqarsimannginneranik patsiseqarluarsinnaavoq, soorluttaaq Namminersorlutik Oqartussat pilersitsinermut aningaasaleeqataajumanermik neriorsuuteqarsimanngitsut.

Suliniullu piviusunngortikkumallugu Naalakkersuisut takorluukkap piviusunngortinnissaanut ilungersorlutik akuulernissaat pisariaqarpoq.

Kalaalit eqqumiitsuliaannut nunatta eqqumiitsulianik saqqummersitsiveqalernissaa siusinnerusukkut Inatsisartuni eqqartorneqaraangat piumassuseqarluarneq anninneqartarpoq. Suli taamaattoqarnera upperaara, neriuppungalu partiit takorluukkap piviusunngortinneqarnissaanut tapersiiumaartut.

Siunnersuutip allaffissornikkut aningaasatigullu pisortanut kinguneqaatissai:

Naalakkersuisut nunatta eqqumiitsulianik saqqummersitsivissaata ingerlanneqarneranut aningaasaliisarnissamik pilersitsinermiluunniit akileeqataanissamik neriorsuuteqarpata, siunnersuut Namminersorlutik Oqartussanut aningaasatigut kinguneqaateqassaaq. Nunatta eqqumiitsulianik saqqummersitsisarfiissaatut pilersaarutigineqartup sanaartornissaa 200 mio. kr-it missaannik akeqartussatut missingerneqarpoq. Saqqummersitsisarfiup ukiumut ingerlanneqarnera 5 mio. kr-inik akeqartussatut ilimagineqarpoq.

Siunnersuutip innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kinguneqaatissai:

Soqanngilaq

Siunnersuutip namminersorlutik inuussutissarsiortunut aningaasatigut allaffissornikkullu kinguneqaatissai:

Siunnersuut namminermini namminersorlutik inuussutissarsiortunut kinguneqaatissaqanngilaq. Kalaallilli eqqumiitsuliaanik nunatta eqqumiitsulianik saqqummersitsiveqalerneratigut eqqumiitsuliornermik ingerlatsisut eqqumiitsuliaminnik saqqummersitsillutillu tuniniaasinnaalernerannik periarfissiissaaq. Sanaartornerullu nalaani sanaartorneq sanaartortunut suliassaqartitsissaaq. Taamattaarlu nunatta eqqumiitsulianik saqqummersitsivianik pilersitsineq takornariartitsinermik inuussutissarsiuteqartunut iluaqutaassaaq, Kalaallimmi Nunaat pilersitsisoqarneratigut takuniagassaqqissunik pingaarutilimmik peqarnerulissaaq, tamannalu Kalaallit Nunaata takornariarfissatut soqutiginarneranik suli annertunerulersitsissaaq.